

Vayétsé – Le troupeau de Ya'akov

Source : Likouté Si'hot volume 15, quatrième Si'ha sur Vayétsé

« Vayétsé » et « Vayichla'h » : La Torah détaille le patrimoine de Ya'akov

1

PARACHAT VAYETSE – YA'AKOV CHEZ LAVANE

ויצא ל, מג: ויפרץ האיש מאד מאד, ויהי לו צאן רבות, ושפחות ועבדים, וגמלים וחמורים.
רש"י: ושפחות ועבדים. מכר צאנו בְּדָמִים יָקָרִים וְלָקַח לוֹ כָּל אֵלֶּה.

Vayétsé 30, 43 : Cet homme (Ya'akov) s'enrichit prodigieusement ; il acquit du menu bétail en quantité, des servantes et des serviteurs, des chameaux et des ânes.

Rachi : Des servantes et des serviteurs. Acquis par l'argent obtenu par la vente, à prix fort, de son menu bétail.

PARACHAT VAYICHLA'H – LE MESSAGE DE YA'AKOV A ESSAV

וישלח לב, ו: ויהי לי שור וחמור, צאן ועבד ושפחה; ואשלחה להגיד לאדני, למצא חן בעיניך.

Vayichla'h 32, 6 : J'ai acquis bœufs et ânes, menu bétail, esclaves mâles et femelles ; je l'envoie annoncer à mon seigneur (Essav), pour obtenir faveur à ses yeux.

La Torah cite le patrimoine de Ya'akov à deux reprises : dans les Parachiot Vayétsé et Vayichla'h.

Analyse : Plusieurs détails attirent notre attention dans ces deux textes

2

לקוטי שיחות: בהתעסקות יעקב בצאן, רואים ש: (א) ה"צאן" דוקא הביא לקיום "ויפרץ האיש מאד מאד"; (ב) ולאידך, אף שעקר רכשו היה "צאן", מפל מקום המיר (חלק מ) צאנו ב"שפחות ועבדים וגמלים וחמורים", (ג) ובדברי שליחותו לעשו הזכיר "צאן" לאחרי "שור וחמור".

Likouté Si'hot : Concernant le troupeau de Ya'akov, nous remarquons que : (a) C'est précisément grâce au menu bétail qu'il « s'enrichit prodigieusement ». (b) Et pourtant, même si ce menu bétail était l'essentiel de ses biens, il en échangea une partie contre : « des esclaves, des chameaux et des ânes ». (d) Dans sa mission auprès d'Essav, il mentionna le « menu bétail » après « les bœufs et les ânes ».

La priorité du « menu bétail » change entre les deux textes.

Développement : Le sens profond d'un « troupeau » dans la relation avec D.ieu

3

שיר השירים רבה ב, טז: הוא לי לאב ואני לו לבן... הוא לי לרועה... ואני לו לצאן.

Chir Hachirim Rabba 2, 16 : Il est mon Père et je suis Son fils. Il est mon Berger et je suis Son menu bétail.

Ecclésiaste 4, 8 : ...Il (D.ieu) n'a même pas de fils ni de frère. קהלת ד, ח: גם בן ואח אין לו.

ע"פ אור התורה ראה: עצם התאר "בן" מוכיח עליו כאלו היה כמו מציאות אחרת (ולא מציאות ה"אב"); אבל לגבי האור האלקי שלמעלה מהשתלשלות נמשלו ישראל (וחביבותם) לצאן - שאין כל ערך למציאותם לגבי מהותו של הרועה. אמנם, זה גופא ראיה לגדל העלוי של ישראל, אשר אף בדרגא זו שאין בה נתינת מקום למציאות נכבדים - קימת החביבות לישראל מצד עצם הבטול שלהם להקב"ה.

Ohr HaTorah, Réé : Être qualifié de « fils », indique le fait qu'Israël aurait une existence indépendante de celle du Père. En revanche, par rapport à la Lumière divine qui transcende le monde, les Juifs sont comparés et chéris comme un troupeau de « menu bétail », qui n'a rien de commun avec la nature du berger. Cela prouve la grande élévation que possède le peuple d'Israël : même au stade de la Divinité qui ne laisse aucune place à l'existence des créatures, Israël n'en est pas moins aimé, du fait de sa profonde soumission à D.ieu.

לקוטי תורה אמור לו, א: בצאן ישנו טבע הבטול יותר מבשאר מיני בהמה.

Likouté Torah Emor 37a : Le menu bétail possède a une nature plus soumise que celle des autres animaux.

Le « menu bétail » symbolise la soumission absolue d'Israël à D.ieu.

« Fils » et « menu bétail » : deux formes complémentaires du service divin

4

לקוטי שיחות: בחינת בן היא העבודה דלמוד התורה, שעקרה - הכנה והשגה שבמה. "צאן" (מלשון "יציאה") מורה על עבודת הברורים, "לצאת" מארבע אמות של תורה ולהתעסק בעניני העולם כדי לעשותם דירה לו יתברך בתחתונים. ודוקא עבודה זו מגלה את הבטול האמתי של יהודי להקב"ה, היציאה מציאותו, כי זוהי עבודה שאין האדם עוסק בה עבור עצמו, כי אם רק כדי להשלים את הכוונה של הקב"ה.

Likouté Si'hot : Le « fils » fait allusion à l'étude de la Torah, qui se manifeste, avant tout, par la compréhension et par la perception intellectuelle. Le « menu bétail » (*étymologiquement* : « 'Tson' – sortir, quitter »), fait allusion à la transformation de la matière du monde. Sortir des « quatre coudées de la Torah » et se consacrer aux activités de ce monde afin d'y bâtir une demeure de D.ieu. C'est précisément cette activité qui exprime la soumission véritable d'un Juif, le fait de quitter sa propre existence, puisqu'il ne le fait pas dans son propre intérêt, mais uniquement pour réaliser la volonté divine de construire une demeure ici-bas.

Le « menu bétail » fait allusion au fait de « sortir » pour construire ici-bas une demeure pour D.ieu.

Toldot 25, 27 : Ya'akov, homme intègre, [étudiant] sous les tentes. **תולדות כה, כז: ויעקב איש תם, ישב אהלים.**

ויצא כח, י: ויצא יעקב מבאר שבע, וילך חרנה (חרון אף של מקום - רש"י נח יא, כב).

Vayétsé 28, 10 : Ya'akov sortit de Beer Cheva et alla vers 'Harane (Lieu de colère divine - *Rachi sur Noa'h 11, 22*).

לקוטי שיחות: דוקא בעבודה זו - אשר מבלי הבט על גדל ההעלם וההסתר בבית לבן, לא התפעל יעקב, אלא עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי" (רש"י על וישלח לב, ה), ושם העמיד את השבטים, שבטי י"ה, באפן של "מטתו שלמה", הנה עבודה זו - בטאה וגלתה את תכלית הבטול של יעקב. ויש לומר שזהו הטעם (הפנימי) לכך שעקר הרכוש שהרויח יעקב ונטל לעצמו מביית לבן היה צאן דוקא - ענין הבטול.

Likouté Si'hot : C'est spécifiquement par cet effort – réalisé au sein du voile profond qui caractérisait la maison de Lavan, Ya'akov ne tint pas compte de cela et « *garda les six cent treize Mitsvot tout en habitant chez Lavan* » (Rachi sur Vayichla'h 32, 5). C'est là-bas qu'il constitua les tribus de D.ieu, toutes parfaites. C'est cette étape qui exprima et dévoila la soumission absolue de Ya'akov. C'est la raison profonde pour laquelle, l'essentiel des biens que Ya'akov emporta de chez Lavane, était sous la forme du menu bétail – faisant allusion à sa soumission.

Ya'akov, après être un « fils », devint « menu bétail » en se rendant à 'Harane. C'est là qu'il obtint la soumission absolue à D.ieu.

Approfondissement : Faut-il faire abstraction totale de sa propre existence ?

שולחן ערוך אדמו"ר הזקן מהדורא תניינא א, א: יהודא בן תימא אומר: "הוי עז כנמר... וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים". עז כנמר הוא: שלא להתביש מפני בני אדם המלעיגים, וגבור כארי: עקר הגבורה הוא בלב להתגבר על יצרו לנצחו כגבור המתגבר על שונאו לנצחו ולהפילו לארץ.

Choul'han Arou'h Admour Hazakène, seconde version, 1, 1 : Yehouda ben Téma dit : « *Sois effronté comme une panthère, ...fort comme un lion pour accomplir la volonté de ton Père dans les Cieux* ». « *Effronté comme une panthère* » signifie : ne pas avoir honte de ceux qui se moquent. « *Fort comme un lion* » signifie : surmonter son mauvais penchant, pour le vaincre comme le héros qui fait tomber son ennemi, l'abat et le met à terre.

לקוטי שיחות: אם הגבורה וכו' באה מצד הישות שלו - אזי זהו הפך הקדשה, וממילא אי אפשר שהנהגה זו תהא סיוע נכון במלחמתו נגד המלעיגים והמנגדים לתורה ומצוות; ודוקא כאשר הוא נוהג כן משום שכך צותה עליו תורה, הרי זו עזות וגבורה המנצחת את המנגד.

Likouté Si'hot : Si la force exprimée est un effet de sa propre existence, cela est le contraire de la sainteté et ne peut donc être utile à la lutte contre les moqueurs et les opposants à la Torah et aux Mitsvot. Par contre, s'il le fait parce qu'ainsi la Torah le lui a ordonné, c'est bien une effronterie et une puissance qui vaincra l'opposant !

« L'effronterie » dans le service divin ne peut provenir que de la soumission à D.ieu.

Explication : En s'adressant à Essav, Ya'akov combine fierté et soumission

לקוטי שיחות: כדי להטיל מורא על עשו, צריך לגרם לעשו להבין ולחוש לכל לראש את התוקף של יעקב, תקף דקדשה. אמנם, זהו רק בנוגע למה שהצד שכנגד צריך להרגיש. ואלו האדם כשלעצמו צריך לדעת ולזכר את האמת, שתוקף זה הוא תוצאה מן הבטול, ואדרבה - עקר רכושו של יהודי הוא צאן דוקא.

Likouté Si'hot : Pour effrayer Essav, Ya'akov devait tout d'abord lui faire comprendre et ressentir sa fermeté, celle de la sainteté. Cependant, tout cela concerne uniquement ce que le camp opposé doit percevoir. Pour soi-même, en revanche, on doit savoir la vérité et en garder la conscience permanente que cette détermination est une conséquence de la soumission. Bien plus, la propriété essentielle d'un Juif est son « menu bétail », sa soumission.

En s'adressant à Essav, il faut exprimer d'abord la fermeté et la détermination !

Enseignement : Vayétsé – « Sortir » dans le monde et le rendre lumineux !

ע"פ תניא אגרת הקודש ט: עקר עבודת ה' בעתים הללו בעקבות משיחא הוא דוקא בעשיה - מה שאין כן בזמן הש"ס שעקרה היה בתלמוד תורה.

Tanya Igueret HaKodèch 9 : En ces temps du « *talon du Machia'h* » (la fin des temps), la phase essentielle du service de D.ieu est l'action concrète, alors qu'à l'époque du Talmud, c'était l'étude de la Torah.

לקוטי שיחות: בהכרח שסדר העבודה יהיה "ויצא" - לצאת ולהאיר את העולם. ובפרט בדורנו זה, שזהו ענין של הצלת נפשות ממש! על ידי זה נצלת נפשו של יהודי זה ובניו כו', עד סוף כל הדורות, שישארו ביהדותם וינהגו כפי שיהודי צריך לנהוג. ונקדה נוספת בזה: כדי שעבודה זו תהיה בהצלחה רבה - בהכרח שתעשה מתוך בטול; למלאות שליחותו של הקב"ה להאיר את חשך הגלות, וממילא אין נפקא מינא לאן שולח אותו הקב"ה - בכל מקום ומצב הוא מתמסר בכל כוחותיו ובכל התוקף. והדבר מכין כל אחד מיישראל ואת כלל ישראל לגאולה האמתית והשלמה.

Likouté Si'hot : Le service de D.ieu doit être celui de « *Vayétsé* », sortir dans le monde et le rendre lumineux. Particulièrement en notre génération, il s'agit de sauver des vies, littéralement ! On sauve ainsi l'âme d'un Juif, de ses enfants, jusqu'à la fin de toutes les générations, afin que tous conservernt leur Judaïsme et se comportent comme un juif doit se comporter. Il y a aussi un autre point : pour que cette action connaisse une grande réussite, elle doit être menée avec soumission, pour accomplir la mission confiée par D.ieu, celle d'éclairer l'obscurité de l'exil ; peu importe alors où l'on est envoyé par D.ieu – on s'investit de toutes ses forces ! C'est ainsi que chaque Juif et tous les Juifs se préparent à la délivrance véritable et complète.

Enseignement : « Sortir » dans le « monde » pour sauver des âmes juives, uniquement parce que D.ieu le demande, pour préparer ainsi l'ère messianique !